

к.е.н. Гузь М.М.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»
**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СИСТЕМОЮ В УМОВАХ
ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Сучасні темпи та тенденції розвитку економіки, яка є складною динамічною системою, не дозволяють своєчасно одержувати досконале уявлення про неї, як про детерміновану систему. Різкі стрибкоподібні зміни показників стану економічної системи, вплив невизначеностей і нерегулярності, що вагомо відбиваються на формуванні економічних умов, вплив подій катастрофічної природи, стимулюють прояви хаотичної динаміки сучасної не лише національної, але і світової економіки. Сучасний світ змінюється динамічно, нелінійно, допускаючи хаотичні процеси, тому стан розвитку кінця XX і початку XXI століть називають “епоху бифуркацій” або періодом кризи сучасної цивілізації [1].

Такі специфічні умови функціонування економіки характеризуються високим рівнем невизначеності, що впливає на збільшення ризиків і можливих втрат при прийнятті управлінських рішень.

Цілком природно, що в умовах нестабільності процесів, які характерні для хаотично структурованої економіки, актуалізується питання стосовно визначення ефективності управління такого роду процесами в економічних системах всіх рівнів, зокрема національною фінансовою системою.

Характерним для хаотично структурованої економіки є виникнення дисонансу в розвитку організаційної та інституційної структур, що обумовлює високий рівень диференціації фінансових потоків та утворення їх складних форм, які вимагають нових управлінських рішень [2].

Вітчизняна наукова думка вже має теоретичні та практичні надбання у питаннях розробки економіко-математичних моделей на різних рівнях аналізу фінансової системи, проте **умови хаотично структурованої економіки** вимагають іншого підходу ґрунтованого на методах аналізу хаотичних систем. А саме методів економіко-математичного моделювання, що дозволяють дослідити хаотичні системи та привести їх до стану детермінованості та визначеності каузальних зв'язків.

Більш того, зростання складності економіки призвело до виникнення нової парадигми управління, що передбачає нелінійність і необоротність процесів економічного розвитку і орієнтує дослідження на вивчення процесів самоорганізації економічних систем, що виникають у сильно нерівноважних умовах. Саме не лінійність поведінки економічних систем у просторі і часі означає багатоваріантність шляхів їхнього розвитку.

Необхідність переходу до нової парадигми управління викликано корінними змінами наукового світогляду, що протікають в інших галузях знань і природничих науках. Це обумовило появу нових наук, таких як **синергетика** – теорія самоорганізації, яка виходить з того, що складним системам (в нашому випадку – фінансовій), не можна нав'язувати шляхи їхнього розвитку, а скоріше необхідно зрозуміти, як сприяти їх власним тенденціям розвитку, як

виводити їх на ці шляхи [3]. Синергетичний підхід проявляється в тих випадках, коли об'єктом дослідження служить нелінійна динамічна відкрита модель, якою наразі виступає фінансова система.

В умовах хаотично структурованої економіки, зростає практичне значення застосування в процесі дослідженні фінансової системи **теорії хаосу**. Якщо динаміка ринку хаотична, то вона не випадкова, хоча і залишається непередбачуваною. Теорія хаосу вивчає порядок хаотичної системи, яка лише виглядає як випадкова (теорія детермінованого хаосу). При цьому теорія хаосу допомагає побудувати модель хаотичної системи, не ставлячи завдання передбачити її поведінку в майбутньому.

Якщо розглянути валютний ринок як певну систему, яка має власні цілі, виконує певні функції, характеризується існуванням підсистем, між якими існують зв'язки, має входи в систему та виходи з неї, то технічний аналіз міжнародних валютних ринків може бути використаний як інструмент синергетичного підходу дослідження даного ринку.

Зокрема, використання стандартних методів кореляційного та спектрального аналізу для систем з хаотичною поведінкою не дозволяє, відрізнити їх від шумових систем та провести їх класифікацію. Вирішення впливів сигналів нелінійних систем можливо на основі впровадження **фрактального аналізу** фінансового ринку, що дозволяє моделювати поведінку системи у майбутньому.

Як показує зарубіжний досвід, розгляд фінансових ринків як просторових та часових фракталів розширив інструментарій технічного аналізу. Наразі вже велика кількість практикуючих трейдерів почала активно використовувати синергетичний підхід, теорію хаосу та фрактальну геометрію, що дає можливість аналізувати та збільшувати свої прибутки [4].

Таким чином, розглядаючи особливості управління фінансовою системою в умовах хаотично структурованої економіки необхідно брати до уваги той факт, що фінансові потоки у такій економіці є максимально розгалуженими та характеризуються високим рівнем невизначеності. В таких умовах, застосування класичних методів й моделей аналізу та управління є малоефективним. Наразі виникає потреба переорієнтації методології моделювання з дослідження умов стабільності – на функціонування за умов турбулентності й нерівноважної поведінки; з досліджень процесів стабілізації – на вивчення особливостей самоорганізації; з безперервності поведінки – на стрибкоподібний імпульсивний їх характер; з детермінізму – на вивчення невизначеностей.

Список використаних джерел

1. Валлерстайн И. Конец знакомого мира. Социологии XXI века / Пер. С англ. – Москва, 2003. – С. 5.
2. Корнеєв М.В. Фінансова економіка в соціально-економічній типології країн / М.В. Корнеєв, Д.М. Дмитренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 жовтня 2010 р.) / Державний вищий

навчальний заклад «Українська академія банківської справи НБУ». – Суми, 2010. – Т.2. – С. 99-101.

3. Загородський В.С. Синергетика і економічна теорія / В.С. Загородський, А.В. Ліпенцев, Є.М. Борщук // Демократичне врядування: наук. Вісник Львівського регіонального інституту при Президенті України – Вип. 6. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2010. – С. 7.
4. Роговська-Іщук І.В. Проблеми використання фундаментального та технічного аналізу вітчизняними інвесторами / І.В. Роговська-Іщук // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: «Дні науки 2005» – Дніпропетровськ, 2005. – Т.11. – С.47.

Гузь, М.М. Управління фінансовою системою в умовах хаотично структурованої економіки [Текст] / М.М. Гузь // Розвиток фінансового менеджменту та реформування фінансової системи в умовах хаотично структурованої економіки 28 березня 2012 р.: II Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених та студентів. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2012. – С. 268–270.